

IS THE RABBANUS A NON-PROPHET ORGANIZATION?

The Role of the Heavens in Psak Halacha

1. רמב"ם, פירוש המשניות (הקדמה לפ' חלק)

והיסוד השמיני הוא תורה מן השמים. והוא, שנאמין שכל התורה הזו הנמצאת בידינו היום היא התורה שניתנה למשה, ושהיא כולה מפי הגבורה... **ויסוד התשיעי** הבטול. והוא שזו תורת משה לא תבטל, ולא תבוא תורה מאת ה' זולתה, ולא יתוסף בה ולא יגרע ממנה לא בכתוב ולא בפירוש, אמר לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו. וכבר ביארנו מה שצריך לבאר ביסוד זה בהקדמת החבור הזה.

What does this principle of faith mean to us?

2. רמב"ם, הקדמה לפירוש המשניות

ואין הבדל בין שיוסיף ויגרע במקראות או שיוסיף ויגרע בפירוש המקובל, ההוספה והגרעון במקראות כגון שיאמר שה' אמר לי שהערלה שנתים בלבד... או שישנה בקבלה איזה שינוי שיהיה אף על פי שפשטי הכתובים מסייעים אותו, כגון שיאמר שמה שנאמר בתורה וקצותה את כפה לא תחוס עיניך, שהוא קציצת היד ממש... וייחס דבר זה לנבואה ויאמר שה' אמר לי שזה שני וקצותה... גם זה יומת בחנק לפי שהוא נביא שקר ויחס לה' מה שלא אמר לו, וגם בזה אין לחוש לאות או מופת... כבר הודיענו על פי ה' שלא תבוא מאת ה' שום תורה זולת זו, והוא אמרו לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה וכו' ולא מעבר לים היא [וכו'] כי קרוב אליך הדבר מאד בפוך ובלבבך, ואמרו בפוך ובלבבך ר"ל המקראות הסדורות בפה או הדינים הנלמדים בדרך העיון שהוא מכלל הכוחות הנמשכים מן הלב, והזהירנו שלא להוסיף עליהם ולא לגרוע מהם באמרו לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו, ולפיכך אמרו ע"ה אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה...

To what מצוה is the פסוק referring when it says "לא בשמים היא וכו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפוך ובלבבך"? What does the פסוק mean to tell us according to רמב"ם? How does this relate to the following source?

3. גמ' בבא מציעא נט.-נט:

תנן התם: חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. (ע"ב) באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם: אם הלכה כמותי - חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה... אמת המים יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם... כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש ליפול... חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא. - מאי לא בשמים היא? - אמר רבי ירמיה: שכבר נתנה תורה מהר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטת. - אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה: מאי עביד קודשא בריך הוא בהיא שעתא? - אמר ליה: קא חיך ואמר נצחוני בני, נצחוני בני.

Why would it be that we don't listen to a בת קול? Is it wrong? If it is correct, how can we ignore it? Why is Hashem happy that we do?

4. דרשות הר"ן, הדרוש השלישי

אבל הענין כך הוא, שכל התורה שבכתב ושבעל פה נמסרה למשה בסיני, כמו שאמרו במגלה (יט ב) אמר ר' חייא בר אבין אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (דברים ט ז) ועליהם ככל הדברים... וכלן למדן משה רבינו ע"ה מפי הגבורה, ושתהיה ההכרעה כפי הסכמת חכמי הדור. וזהו ענין ר' אליעזר הגדול ומחלוקתו... הנה ראו כולם שר' אליעזר היה מסכים אל האמת יותר מהם, וכי אותותיו כולם אמיתיים צודקים, והכריעו מן השמים כדבריו, ואף על פי כן עשו מעשה כהסכמתם, אחר ששכלם היה נוטה לטמא, אף על פי שהיו יודעים שהיו מסכימים הפך האמת לא רצו לטהר, והיו עוברים על דתם אם היו מטהרים כיון ששכלם נוטה לטמא, שההכרעה נמסרה לחכמי הדורות...

5. דרשות הר"ן, הדרוש האחד עשר

[והטעם ש]בחרה התורה למסור הכרעת הספיקות לחכמים, ולא מסרה לנביאים, לסיבות רבות, שהדבר ברור שאין הנביאים מתנבאים בכל עת, ואם כן מה נעשה בימים אשר היה דבר ה' יקר אלינו. ועוד שגלוי וידוע היה לפניו, שהנבואה לא שופעת אלינו תמיד, אבל יגיע עת שיגרמו עונינו לסתום חזון ונביא, ואם הכרעת הספיקות תהיה נמסרת

IS THE RABBANUS A NON-PROPHET ORGANIZATION?

The Role of the Heavens in Psak Halacha

לנביאים, מה נעשה בזמן אין חזון נפרץ, נשוטט לבקש את דבר ה' ולא נמצא. ולכן חכמתו גזרה שתימסר ההכרעה לחכמים אשר לא סר ולא יסור, כמו שהובטחנו על זה (דברים לא כא, שבת קלח ב) כי לא תשכח מפי זרעו...

6. תוספות בנא מציעא נט:

לא בשמים היא - והא דאמר בפ"ק דיבמות (ד' יד. ושם ד"ה רבי) דהלכה כב"ה משום דיצאה בת קול, שאני הכא שבא לחלוק על דברי תורה דכתיב אחרי רבים להטות אבל התם אדרבה ב"ה רובא אי לאו דהוה מספקא לן אי אזלינן בתר רובא משום דב"ש הוה חריפי טובא, ועוד דכאן לא יצאה בת קול אלא משום כבודו דר"א שאמר מן השמים יוכיחו...

Understand the two answers of תוספות. How does the **רמב"ם** relate to this question? Consider the **רמב"ם** above in source #2 and below in #7.

7. רמב"ם הל' יסודי התורה פרק ט', הל' ד'

וכן אם עקר דבר מדברים שלמדנו מפי השמועה או שאמר בדין מדיני תורה שה' צוה לו שהדין כך הוא והלכה כדברי פלוני הרי זה נביא השקר ויחנק, אף על פי שעשה אות, שהרי בא להכחיש התורה שאמרה לא בשמים היא, אבל לפי שעה שומעין לו בכל.

8. אור שמח (שם)

ואם כן כשחקרו איך לקבוע ההלכה כדברי מי ע"ז יצאת ב"ק ואמרה (ב"מ נט, א) הלכה כב"ה והלכה כר"א בכל מקום, משום שהב"ק נאמר על האדם, ולא על גוף דבר ההלכה פרטית ולא על תנורו של עכנאי בפרטות, שזה שהאדם ראוי לקבוע הלכה כמותו אין זה מופת פרטיי שכיון להאמת בדבר פלוני, רק בכללות בכ"מ ראוי לפסוק כרב נגד שמואל באיסורי, וכיוצא בו, ובזה פליג ר' יהושע ואמר אין משגיחין בבת קול, אבל להכריע על הלכה פרטית לאמר הלכה כפלוני, ע"ז נאמר לא בשמים היא...

Are sources 9-11 problematic? If so, what resolution can we offer?

9. השגת הראב"ד לרמב"ם פ"ח מלולב הל"ה

הדס שנקטם ראשו כשר. א"א כבר הופיע רוח הקודש בבית מדרשנו מכמה שנים והעלינו שהוא פסול כסתם משנתינו...

10. ספר מצוות גדול לאוין, סימן ס"ד

תוכחת העונה דרשתי לרבים כך אבל לחברה על לאו זה ולמנות זה בלאו לא היה דעתי, גם רבינו משה לא חיברו ולא הזכירו בחשבון הלאוין, וכשהגעתי להשלים עד כאן הלאוין אקרא [נ] בחלום במראית הלילה הנה שכחת את העיקר, השמר לך פן תשכח את ה' (דברים ח, יא). והתבוננתי עליו בבקר והנה יסוד גדול הוא ביראת השם והואלתי לחברו בעזרת יהיב חכמתא לחכימין. אחרי כן עיינתי בספר פרק קמא דסוטה (ה, א) וגרסינן שם בהדיא אזהרה לגסי הרוח מניין רב נחמן ברבי יצחק אמר מהכא ורם לבבך ושכחת את ה' וכתוב (דברים ח, יא) השמר לך פן תשכח את י"י וכדרכי אבין אמר רבי אלעאי דאמר כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא [מצות] לא תעשה.

11. ערוך השולחן או"ח סי' קכ"ח, סע' ס"ד

והנה ודאי אין שום טעם נכון למנהגינו לבטל מצות עשה דברכת כהנים כל השנה כולה וכתבו דמנהג גרוע הוא אבל מה נעשה וכאלו בת קול יצא שלא להניח לנו לישא כפים בכל השנה כולה ומקובלני ששני גדולי הדור בדורות שלפנינו כל אחד במקומו רצה להנהיג נשיאת כפים בכל יום וכשהגבילו יום המוגבל לזה נתבלבל הענין ולא עלה להם ואמרו שרואים כי מן השמים נגזרה כן...

12. "Divrei Sofrim" (שליט"א Rav Hershel Schachter מו"ר)

...*HaKadosh Barukh Hu* provides guidance to the rabbinic leaders of the generation to enable them to *pasken* properly. This idea is symbolized by the juxtaposition in the *Chumash* of the construction of the *mizbeach* (the end of *Parashas Yisro*) and the obligation to establish a *beis din* (at the beginning of *Parshas Mishpatim*)... **The Ramban**, in his commentary to the Torah asserts... that **the accompanying *hashra'as haShekhinah* will provide Divine assistance that the Sanhedrin will *pasken* properly...**